

НАПРЯМ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-252-7-8>

Петрова Ірина Павлівна

*кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник
відділу проблем регуляторної політики
і розвитку підприємництва
Інституту економіки промисловості
Національної академії наук України*

УЗГОДЖЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО ІНТЕРЕСІВ У СФЕРІ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ

Успішна реалізація трансферу технологій можлива шляхом поєднання та узгодження публічних та приватних інтересів у рамках публічно-приватного партнерства (ППП). Забезпечення балансу між публічними та приватними інтересами у PPP є необхідною умовою для ефективного функціонування в цілому. Це може бути досягнуто виключно при законодавчому закріпленні та дотриманні правил, а також наданні реальних гарантій для реалізації та захисту інтересів усіх учасників при здійсненні трансферу технологій. А тому важливим є узгодження публічного та приватного інтересів, оскільки такі інтереси не збігаються за своїм напрямом (йдеться про домінування публічного інтересу).

ППП є засобом знаходження балансу сил між державним та ринковим регулюванням, оптимізації співвідношення державних і ринкових засад у відтворювальному процесі. Організація відносин власності в рамках публічно-приватного партнерства орієнтована насамперед на досягнення синергетичного ефекту від кооперації специфічних потенціалів приватної та публічної власності.

Прагнення суб'єктів приватної власності до примноження власності є вираженням їх інтересів, насамперед, мотивації до ефективної діяльності. Ключову роль у цьому відіграє інституційне забезпечення режиму господарювання, сприятливого для повноцінної реалізації інтересів приватного бізнесу.

Синергетичний потенціал партнерства полягає в тому, що в процесі створення доданої вартості, яка значною мірою визначається характером перерозподілу завдань та ризиків між партнерами на основі того, що кожен партнер бере на себе ті завдання і відповідальність, які він може забезпечити з кращою якістю і ефективністю. Крім об'єднання активів (ресурсів і компетенцій) учасників партнерства, основоположною характеристикою є збалансованість інтересів, прав і зобов'язань сторін у процесі її реалізації, тобто узгодженість інтересів влади та бізнесу. Особливістю публічно-приватного партнерства полягає в тому, що їх взаємовигідність базується на спільній зацікавленості держави та бізнесу в ефективному використанні ресурсів.

Український дослідник О. Гош робить акцент на взаємоузгодженості інтересів учасників у партнерстві, а саме на корисливій взаємодії для кожного партнера. О. Гош, розглядаючи партнерство як економічну категорію, стверджує, що партнерство – це продумана корислива взаємодія партнерів, виникає як явище лише тоді, коли є впевненість в отриманні певної економічної вигоди – теперішньої чи майбутньої, і вигода має бути обов'язковою для кожного з його учасників [1]. У публічно-приватному партнерстві і держава, і бізнес при взаємодії на засадах партнерства мають свій інтерес, який у подальшому приносить їм обом вигоду. На основі дослідження [2], до публічних інтересів сфери трансферу технологій відносяться економічна безпека держави, яка полягає у: недопущенні продажу за кордон технологій подвійного призначення, недопущення попадання на територію України застарілих технологій, стимулювання створення та розвитку технологічних та наукомістких виробництв, збільшення експорту інноваційного продукту; розробка та впровадження методів податкового стимулювання наукомістких галузей господарювання

(видів економічної діяльності); страхування ризиків діяльності інноваційних підприємств. До приватних інтересів сфери трансферу технологій належать [2]: одержання максимального прибутку за рахунок мінімальної кількості використаних ресурсів; впевненість у захищеності об'єктів інтелектуальної власності, які лежать в основі технологій та захищеність технології як такої.

Отже, виходячи з досліджень [3–9], вигоди при реалізації публічно-приватного партнерства у сфері трансферу технологій відрізняються одна від одної внаслідок різних цілей, які переслідуються сторонами. Бізнес, беручи участь у партнерстві з державою, розраховує на певний набір гарантій і преференцій за рахунок адміністративних, матеріальних, фінансових, природних ресурсів держави. Крім цього, для приватного сектору вигодою від участі у ППП є отримання гарантованого доходу на довгостроковий період, а також можливість розширення своєї діяльності. Вступаючи в партнерство з бізнесом, держава, як правило, отримує не лише можливість залучення додаткових джерел фінансування для реалізації інноваційних проєктів, що у свою чергу знижує навантаження на бюджет, але й більш гнучку і дієву систему управління економікою, тим самим збільшуючи конкурентоспроможність продукції та послуг на внутрішньому і зовнішніх ринках.

Отже, у рамках партнерства і держава, і бізнес мають власний інтерес та прагнуть максимально ефективно використовувати можливості один одного. Сторони партнерства наділені певними функціями, які при чіткому розподілі надають балансу їх взаємовідносинам і забезпечують довгострокову реалізацію у сфері трансферу технологій.

Література:

1. Гош А. Об экономической сущности понятий «сотрудничество» и «партнерство». *Экономика Украины*. 2012. № 5. С. 91–95.
2. Загришева Н.В. Характеристика публичных и частных интересов сферы трансфера технологий. «*Leges si viata*» («Закон и Жизнь»). *Международный научно-практический журнал (Молдова)*. 2013. № 12/3. С. 82–85.

3. Шилепницький П.І., Петрова І.П. Особливості використання державно-приватного партнерства в освіті: закордонний досвід. *Ефективна економіка*. 2019. № 12. URL: www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7526. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.12.12>

4. Шилепницький П.І., Петрова І.П. Можливості публічно-приватного партнерства для інноваційного розвитку промисловості. *Інфраструктура ринку*. 2021. Випуск 47. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/47-2020>

5. Залознова Ю.С., Петрова І.П. Режим міжнародно-публічно-приватного партнерства в науково-технічній та інноваційній сферах у контексті євроінтеграційних процесів. *Управління економікою: теорія та практика. Чумаченківські читання : зб. наук. праць / НАН України, Ін-т економіки пром-сті; редкол.: О.О. Хандій (голов. ред.), В.І. Ляшенко (відп. ред.), В.Є. Куриляк та ін. Київ, 2020. С. 19–31.*

6. Залознова Ю.С., Петрова І.П., Трушкіна Н.В. Публічно-приватне партнерство в інноваційному розвитку економіки: узагальнення європейського досвіду. *Проблеми інноваційного розвитку та інформаційного суспільства : матеріали V Міжнар. форуму, Київ, 20-21 жовтня 2016 р. Український інститут науково-технічної експертизи та інформації; Асоціація «Інформатіо-Корпорціум». Київ : УкрІНТЕІ, 2016. Ч. I. С. 104–108.*

7. Omelianenko, O., Petrova, I., Chashechnikova, O., Yurchenko, O., Lytvynenko, S. and Berezova, S. Information & Analytical Support of Innovation Processes Management Digitalisation at the Regional Level. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22. No. 3. March 2022. P. 644–652. DOI: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.3.84>

8. Omelyanenko V., Omelianenko O., Lytvynenko S. Effects of technology transfer projects: regional case of energy saving technologies. *International Journal of Advance Research and Innovative Ideas in Education*. 2022. Volume 8. Issue 1. P. 1445–1450. DOI: <https://doi.org/16.0415/IJARIE-16070>

9. Omelyanenko V., Pidorycheva I., Voronenko V., Andrusiak N., Omelianenko O., Fyliuk H., Matkovskyi P., Kosmidailo I. Information & Analytical Support of Innovation Processes Management Efficiency Estimations at the Regional Level. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*. June 2022. Vol. 22. No. 6. P. 400–407. DOI: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.6.50>